

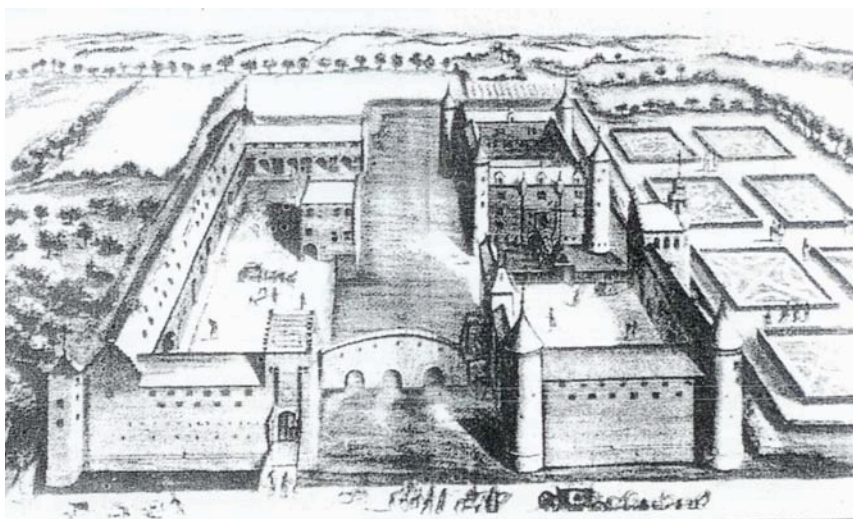
Archivaria VI

Zoals vorig jaar beloofd, vervolgen we in deze Archivaria het spoor van de beroemdste heer, tevens bouwheer van kasteel Asten: Bernard van Merode. Misschien kunnen we wel iets leren over de complexe Astense bouwgeschiedenis als we eens op zoek gaan naar zijn familiebezittingen in België en Duitsland. We weten dat Bernard zich tevens Heer van Grambais noemde. Grambais is een plaatsje ten zuiden van Brussel. Via het internet kunnen we achterhalen dat het waarschijnlijke kasteel van Bernard aldaar een tijdje geleden in de verkoop heeft gestaan. Nou ja kasteel, we lezen dat het hier gaat om een volledig herbouwde ruïne "cette ruine a été démolie par le propriétaire actuel pour ne reconstruire que le rez-de-chaussée sur les anciennes fondations". Wat blijkt: de eigenaar heeft de kasteelruïne eerst tegen de grond gegooid om er vervolgens met wat oude stenen een mooie antieke villa van de maken. Waar hebben we dit toch eerder gezien? In ieder geval is er geen reden om "cette propriété de charme", à vendre voor slechts € 600.000, eens aan een nader bouwkundig onderzoek te onderwerpen. Einde oefening?

Gelukkig weten we dat Bernards familie - zijn vader en lievelingsbroer Floris - veel bezittingen had in Rummen (nu gemeente Geetbets), een plaatsje niet zo ver van Zoutleeuw, de bekende "kunstschrijn" van Brabant. Over Rummen zelf is nauwelijks goede informatie te vinden en er zat dan ook niets anders op dan er zelf maar eens een kijkje te gaan nemen. Op het eerste oog is Rummen niet veel anders dan elk ander verrommeld dorp in Vlaanderen. Na twee uur vergeefs zoeken naar iets dat zou kunnen lijken op een *echt* kasteel - net als zo vaak in Asten weten de inwoners niets over een kasteel - hadden we (ja, een familie-uitje) al bijna de moed opgegeven toen ik terug naar huis plotseling langs de weg, volledig in groene waas verscholen, een enorm poortgebouw ontwaarde. Dit was werkelijk fenomenaal! Bernard's castle I presume? De bouwstijl was duidelijk uit de tijd van onze Bernard en ja hoor, boven de poort prijkte zowaar een jaartal: 1629. Bernard moet toen zo rond de 50 jaar zijn geweest. Het wapen ernaast kon ik niet meteen thuisbrengen maar een kniesoor die daar op let: dit moest toch echt het familieslot van *onze* Merodes zijn!

De poort was afgezet met prikkeldraad en het was natuurlijk verboden voor onbevoegden maar verder was er geen hond of Rinus te bekennen en dus klauterden we naar binnen en maakte zich een ware historische sensatie van ons meester. Overmand door een raar gevoel van déjà vu stonden we plots tussen de indrukwekkende restanten van wat eens een gigantische voorburcht moet zijn geweest, behorend bij een nog omvangrijker kasteel waarvan nu alleen nog een kleine ronde toren herkenbaar was. Dit hadden we echt niet achter onze Bernard gezocht, die kasteelheer die uit arrenmoede maar heksen ging vervolgen.

Deze afbeelding uit 1662 laat de enorme omvang van het kasteelcomplex zien. Het poortgebouw en de hoeve dateren uit dezelfde tijd als de Astense voorburcht en zijn nog steeds herkenbaar (bron: Sanderus, *Chorografia Sacra Brabantiae*).

Bijgekomen van de verbijstering wilden we hier natuurlijk meer van weten. Hoe zat dit precies? Waarom wist niemand ook maar iets over deze indrukwekkende ruïne? Wie is de huidige eigenaar en wat gaat er verder mee gebeuren? Dankzij de nagekomen mededelingen van de via het internet opgespoorde lokale historicus Guy Leus zijn inmiddels veel van mijn vragen opgelost.* Bernards broer Jean Merode schijnt reeds in 1591 de helft van de heerlijkheid Rummen te hebben verkocht aan Guillaume Hoen de Cartils. Jean van Merode, de zoon van de andere broer Floris, verkocht de andere helft in 1637 aan Jean Hoen de Cartils. Inderdaad: het immense kasteelcomplex in Rummen blijkt niet van de Merodes maar van de Hoens te zijn geweest. Helaas tast ook de heer Leus vooralsnog in het duister over de vestigingsplaats van de Merodes in Rummen. Hoe dan ook, Bernard zal vaak een bezoek hebben gebracht aan deze thuishaven van de Merodes en moet net als wij enorm onder de indruk zijn geweest van het Kasteel van Hoen, qua omvang zeker 4 x zijn eigen optrekje in Asten. Wat er nu met de ruïne gaat gebeuren is onzeker. Hoe dan ook, het lijkt de hoogste tijd voor de oprichting van een Stichting Behoud Kasteelerfgoed Rummen!

Na de enerverende Belgische ervaringen wilde ik een laatste poging wagen de andere bezittingen van Bernard te traceren. Dit bracht ons naar het Gulikse dorpje Merode waar zich het stamslot van de Merodes (maar van een andere tak dan Bernard) bevindt. Het kasteel is helaas nauwelijks toegankelijk maar het

heeft ook geen directe relatie met onze Bernard. Het is wel zeker dat ook Bernard bezittingen moet hebben gehad in Gulik zoals blijkt uit een stuk in het Astense heerlijkheidsarchief. Ook Bernards al vaker genoemde broer Floris was behalve van Rummen ook Heer van Sievernich, een plaatsje niet zo ver van Merode. Helaas bleek ook Sievernich geen enkele zichtbare herinnering aan de Merodes te bezitten.

Zo kwam er na een jaar ronddolen dan toch een wat teleurstellend einde aan onze speurtocht naar onze beruchte bouwheer-*cum*-heksenjager. Wie Bernard wil vinden zal hem toch echt tussen de vergane glorie van Kasteel Asten moeten zoeken.

Jos Gommans

- * Met dank aan de heer G. Leus en zijn bijdrage over Kasteel Rummen in *Limes Gatia*, het heemblad van de gemeente Geetbets.